

C?ocuk Yeti?tirmeye Yo?nelik Anne-Baba Go?ru??leri O?lc?e?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *C?ocuk Yeti?tirmeye Yo?nelik Anne-Baba Go?ru??leri O?lc?e?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19438>

Özet

Çocuk Yetiştirme Yönelik Anne-Baba Görüşleri Ölçeği, **çocuk yetiştirme tutumları** alanında Arzu Özyürek tarafından 2018 yılında geliştirilmiş bir **ölçektir**. Bu araç, anne ve babaların çocuklarına karşı sergiledikleri olumlu (demokratik) ve olumsuz yaklaşımları belirlemeyi amaçlar. Toplam 39 maddeden oluşan bu **ölçek**, ebeveynlerin çocuk gelişimi ve disiplin yöntemlerine dair sahip oldukları temel görüşleri 5'li **Likert tipi** bir derecelendirme ile ölçmektedir.

Ölçek, ebeveynlik tarzının iki ana bileşenini, yani destekleyici ve yapıcı yaklaşımları içeren Olumlu/Demokratik Tutum boyutunu, eleştirel ve kısıtlayıcı yaklaşımları içeren Olumsuz Tutum boyutundan ayrıştırdı ve psikometrik bir değerlendirme sunmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'deki ebeveynlik pratiklerinin bilimsel olarak incelenmesine önemli bir katkı sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Anne-baba tutumları, **çocuk yetiştirme tutumları**, ebeveynlik, demokratik tutum, olumsuz tutum, psikolojik **ölçek** geliştirme, Likert.

Yazarlar

Arzu Özyürek

Amaç

Ölçeğin temel amacı, anne ve babaların çocuk yetiştirmeyle ilgili benimsedikleri **tutumları** sistematik bir şekilde ölçmek ve bu tutumların iki ana boyutta (Olumlu/Demokratik ve Olumsuz Tutum) nasıl dağıldığını tespit etmektir. Bu sayede, ebeveynlik eğitimleri ve psikolojik danışmanlık hizmetleri için somut ve geçerli veri sağlanması, müdahale programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Geliştirme çalışması, özellikle Türkçe konuşulan bağlamda, çocuk yetiştirme pratiklerinin kültürel farklılıkları da göz önünde bulundurarak, ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını nasıl değerlendirdiklerini ve onlara nasıl tepki verdiklerini anlamaya odaklanmıştır. Bu **ölçek**, hem araştırma hem de klinik uygulamalarda kullanılabilecek nitelikte bir araç sunmaktadır.

Yapı

Ölçek, ebeveynlik literatüründe yaygın olarak kabul gören iki temel yapıyı ölçmektedir: **Olumlu/Demokratik Tutum** ve **Olumsuz Tutum**. Demokratik tutum, çocuğa destek, sevgi, övgü ve özerklik tanıma gibi yapıcı yaklaşımları içerirken; Olumsuz tutum, daha kısıtlayıcı, cezalandırıcı, aşırı kontrolcü veya ihmalkar yaklaşımları temsil etmektedir.

Bu iki boyut, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkinin kalitesini ve çocukların psikosozal gelişimini etkileyen temel mekanizmaları yansıtmaktadır. Ölçek, ebeveyn görüşlerini bu zıt kutuplar üzerinden derecelendirerek her bir ebeveynin baskın **çocuk yetiştirme tutumları** profilini ortaya çıkarmayı sağlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, geliştirme makalesi olan Özyürek (2018) çalışmasında detaylandırılmıştır. Geçerlik çalışmaları, ölçek maddelerinin ölçmek istedikleri yapıyı (ebeveyn tutumları) ne derece doğru bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Geliştirme çalışması kapsamında, ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak amacıyla **Faktör Analizi** yöntemleri kullanılmıştır.

Bu analizler, ölçeğin teorik olarak varsayılan iki faktörlü yapısını (Olumlu ve Olumsuz Tutum) istatistiksel olarak doğrulamıştır. Ayrıca, maddelerin ilgili uzman görüşleri alınarak kapsam ve görünüm geçerliği de sağlanmış olup, maddelerin kültürel olarak uygunluğu ve anlaşılabilirlik kontrol edilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, psikometrik standartlara uygun olarak iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanarak rapor edilmiştir. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü, yani ebeveynin görüşünün bir maddeden diğerine tutarlı bir şekilde yansıtıldığını göstermektedir.

Geliştirme çalışmasında, Olumlu Tutum ve Olumsuz Tutum alt boyutları için ayrı ayrı **güvenirlik** değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen katsayıların .70 ve üzerinde olması, ölçeğin sağlam ve tekrarlanabilir sonuçlar ürettiğini işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Yetiştirme Yönelik Anne-Baba Görüşleri Ölçeği, yürütülen **Faktör Analizi** sonuçlarına göre iki temel faktör altında toplanmıştır. Bu iki faktör, ebeveynlik davranışlarının temel spektrumunu temsil etmektedir:

Olumsuz Tutum Boyutu: Toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör, ebeveynin katı, eleştirel, cezalandırıcı veya çocukla duygusal mesafeyi koruyan yaklaşımları ölçer.

Olumlu/Demokratik Tutum Boyutu: Toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör, ebeveynin destekleyici, teşvik edici, çocuğun fikirlerine değer veren ve özerkliğini destekleyen yaklaşımları ölçer.

Toplamda 39 madde içeren bu yapı, ebeveynlik **tutumları** arasındaki karmaşık ilişkiyi iki net boyuta ayırarak araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Faktör yükleri, maddelerin ilgili faktöre güçlü bir şekilde yüklendiğini göstermiştir.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: Yazılı öz bildirim **ölçek** formatı. 5'li **Likert tipi** derecelendirme kullanılmaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler (Anne ve Babalar)

Age Group: Yetkinler (Çocuk yetiştirme sorumluluğu olan bireyler)

Population Details: Türkiye'de yaşayan, çocuk sahibi olan ebeveynler üzerinde standardizasyon çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, kâğıt-kalem testi veya dijital öz bildirim yöntemi. Derecelendirme sistemi şu şekildedir: "Tamamen Katılıyorum" (5 puan) ve "Hiç Katılmıyorum" (1 puan).

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, çocuk gelişimi, tutum, psikometri, **güvenirlilik**, demokratik ebeveynlik, psikolojik değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil.

Affiliation Email addresses: a.ozyurek@karabuk.edu.tr

Correspondence Address: Arzu Özyürek (2018 çalışması sırasında Karabük Üniversitesi'nde görev yapmaktaydı).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Arzu Özyürek tarafından 2018 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve varsa ücretlendirme bilgileri hakkında en güncel bilgiye ulaşmak için sorumlu yazar (Arzu Özyürek) ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik çalışmalarda kullanımı genellikle orijinal makaleye usulüne uygun atıf yapmakla serbest

bulmaktadır.

Ölçeğin orijinal makale bağlantısı Dergipark üzerinden erişime açıktır: dergipark.org.tr

The original PDF can be downloaded here: cocuk-yetistirmeye-yonelik-anne-baba-gorusleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özyürek, A . (2018). Anne- baba çocuk yetiştirme tutumları ve üç farklı ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2) , 659-676. (Erişim Linki: dergipark.org.tr)

Çocuk Yetiştirme Yönelik Anne-Baba Görüşleri Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Çocuk olumlu davranışları sergilediğinde övülmelidir.

Olumsuz Tutum: 24 madde

Olumlu/ demokratik Tutum: 15 madde

Toplam 39 madde